

Regeringen och Bergmästaren ignorerade berörda sakägares och allmänhetens legala rätt till samråd i Tasman AB:s Norra Kärr projekt.

Som framgår av följande utdrag ur HFD:s referat bedömde både Bergmästaren och Regeringen att miljökonsekvensbeskrivningen uppfyllde kraven i 6 kap. miljöbalken (MB) trots att inte något samråd alls hållits med berörda sakägare och allmänhet enligt MB 6 kap. 4 och 5 §§.

HFD 2016 ref. 21

Regeringen (Näringsdepartementet, 2014-01-16) - Utdrag:

”Bergmästaren har bedömt att miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i 6 kap. miljöbalken och kan godkännas. Regeringen gör ingen annan bedömning än bergmästaren i dessa frågor ..”

<https://lagen.nu/dom/hfd/2016:21>

Miljöbalk (1998:808)

6 kap. Miljökonsekvensbeskrivningar och annat beslutsunderlag -Utdrag

Miljökonsekvensbeskrivningar och miljökonsekvensbedömningar av verksamheter och åtgärder:

4 § Den som avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska samråda:

1. med länsstyrelsen, tillsynsmyndigheten och de enskilda som kan antas bli särskilt berörda, om verksamheten eller åtgärden kräver tillstånd eller beslut om tillåtlighet enligt denna balk eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken, eller

2. med dem som anges i 1 och med de övriga statliga myndigheter, de kommuner, den allmänhet och de organisationer som kan antas bli berörda, om

a) verksamheten eller åtgärden till följd av föreskrifter som har meddelats med stöd av 4 b § ska antas medföra en betydande miljöpåverkan,

b) tillsynsmyndigheten har förelagt den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden att ansöka om ett tillstånd som avses i 9 kap. 6 a §, eller

c) verksamheten eller åtgärden till följd av länsstyrelsens beslut enligt 5 § andra stycket ska antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Samrådet ska genomföras i god tid och i behövlig omfattning innan en ansökan om tillstånd görs och den miljökonsekvensbeskrivning som krävs enligt 1 § upprättas. Samrådet ska avse verksamhetens eller åtgärdens lokalisering, omfattning, utformning och miljöpåverkan samt miljökonsekvensbeskrivningens innehåll och utformning.

Före samrådet ska den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden lämna uppgifter om den planerade verksamhetens eller åtgärdens lokalisering, omfattning och utformning samt dess förutsedda miljöpåverkan. Uppgifterna ska lämnas till länsstyrelsen, tillsynsmyndigheten och de enskilda som särskilt berörs.

Det som sägs i första–tredje styckena gäller också ärenden för vilka en miljökonsekvensbeskrivning krävs enligt 1 § andra stycket. Lag (2016:341).

4 a § Om ett samråd enligt 4 § avser en verksamhet eller åtgärd som omfattas av lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvariga kemikalieolyckor, ska

1. samrådet även avse hur allvariga kemikalieolyckor till följd av verksamheten eller åtgärden ska kunna förebyggas och begränsas, och

2. de uppgifter som lämnas före samrådet enligt 4 § tredje stycket innehålla en upplysning om att verksamheten eller åtgärden omfattas av den lagen. Lag (2015:232).

4 b § Regeringen får meddela föreskrifter om att vissa slags verksamheter och åtgärder skall antas medföra en betydande miljöpåverkan. Lag (2015:232).

5 § Länsstyrelsen ska under samrådet enligt 4 § verka för att miljökonsekvensbeskrivningen får den inriktning och omfattning som behövs för tillståndsprovningen.

Om länsstyrelsen finner att en verksamhet eller åtgärd inte omfattas av 4 § första stycket 2 a eller b, ska länsstyrelsen under samrådet pröva om verksamheten eller åtgärden ändå ska antas medföra en betydande miljöpåverkan. Länsstyrelsen ska besluta i frågan sedan den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden gett tillsynsmyndigheten och de enskilda som kan antas bli särskilt berörda möjlighet att yttra sig. Beslutet får inte överklagas särskilt. Lag (2009:652). 1

Minerallag (1991:45) _ Utdrag

Svensk författningssamling 1991:45 t.o.m. SFS 2016:994

Bestämmelser i annan lagstiftning

”7 § som berör verksamhet som avses i denna lag finns i miljöbalken, plan- och bygglagen (2010:900) och kulturmiljölagen (1988:950).

Bestämmelser om rätt att förvärva och inneha eller på annat sätt ta befattning med kärnämne eller mineral med halt av sådant ämne finns även i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet.

Bestämmelser om rätt i övrigt att bedriva verksamhet med strålning finns i strålskyddslagen (1988:220). Lag (2013:668).”

Domstolars tolkning av förhållandet mellan minerallagen och annan lagstiftning

Förhållandet mellan minerallagen och annan lagstiftning som berörs av gruvverksamhet diskuterades ingående i samband med minerallagens tillkomst (se prop. 1988/89:92 s. 57 ff. och s. 75 ff.). Saken diskuterades på nytt när miljöbalken infördes (se prop. 1997/98:90 s. 214 ff.). Enligt domstolars tolkning är att miljöbalken och minerallagen gäller parallellt för sådan verksamhet som omfattas av bådas tillämpningsområden. Det betyder exempelvis att gruvverksamhet ska prövas såväl enligt minerallagens bestämmelser om bearbetningskoncession som enligt miljöbalkens bestämmelser.

Rättsskyddet - Principen om fördragskonform tolkning och företräde

Den svenska lagstiftaren, myndigheter och domstolar har genom internationella konventioner en skyldighet att tillse att rätten till rättslig prövning i domstol uppfylls. Dessa internationella åtaganden bör återspeglas i alla myndigheters och domstolars rättstillämpning och i lag på nationell nivå. Principen om fördragskonform tolkning innebär att svenska domstolar ska tolka nationella lagar på ett sätt som är förenligt med för Sverige bindande internationella överenskommelser.

EU:s fördrag står normhierarktiskt över svensk rätt. Om en svensk domstol finner att en nationell bestämmelse strider mot en EU-rättslig bestämmelse ska domstolen inte tillämpa den nationella bestämmelsen, vilket följer av EU-domstolens praxis, se bland annat C 6/64 där domstolen för första gången uttalar att det förhållande att gemenskapsrätten utgör en del av varje medlemsstats nationella rättsordning gör att staterna inte kan låta en nationell regel få företräde framför EU:s rättsliga system. EU-domstolen har i avgöranden på senare tid betonat vikten av att nationella myndigheter och domstolar bidrar till unionsrättens effektiva genomslag på nationell nivå. EU-domstolen tycks inte heller anse att direkt effekt är en förutsättning för att en bestämmelse har företräde.

En av de principer som EU-domstolen har lagt fast i sin praxis och som efter inträdet i EU binder svenska regelgivare innebär, att nationella regler inte får strida mot EU-rätt. Skulle detta ändå inträffa, har gemenskapsrätten företräde.

En annan begränsning, som gäller enligt EU-domstolens praxis, är att EU-förordningar inte får införlivas genom nationell normgivning (praxis) i medlemsstaterna eftersom det kan skapa tvivel om deras ursprung och rättsliga effekt. Också detta måste svenska regelgivare respektera.

Vid EU-rättens tillämpning sätts enskilda individer i centrum som bärare av rättigheter vilka ska skyddas av nationella domstolar. Ett sådant princip- och rättighetstänkande medför att skyddet för enskildas rättssäkerhet ska väga tyngre än det resultat som eventuellt följer av en strikt tolkning av rättsregler

Olika typer av EU-lagar och rättsakternas hierarki:

EU:s lagstiftning är indelad i primärrätt och sekundärrätt. Primärrätten (fördragen) ligger till grund för all EU-verksamhet. Sekundärrätten (förordningar, direktiv och beslut) bygger på fördragens mål och principer.

- 1. EU-förordningar har allmän giltighet. En EU-**förordning** som har trätt i kraft gäller direkt och likadant i alla medlemsländer som en del av den nationella lagstiftningen. Det brukar kallas för att en förordning är direkt tillämplig.
- 2. EG:s/EU:s nya metodens produktdirektiv som t.ex. Maskindirektivet (MD), *med exakt den kravnivå som finns i direktiven från EG/EU.*
- 3. EG:s/EU:s minimidirektiv som t.ex. införlivats i Miljöbalken (MB) 1998:808 och i Plan-och Bygglagen (PBL) med stöd av MB, förordning om miljökonsekvensbeskrivningar SFA 1998:905, förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd SFS 1998:899.
- 4. Nationell lagstiftning som t.ex. Minerallagen

2017-06-01

C-E Simonsbacka

Ingenjör och f.d. managementkonsult till gruvföretag med gruvverksamheter i Sverige, Västafrika och Sydamerika.

